

Parlamentarisk taktik och stat eller icke stat.

Albert Jensen

1906

En betydande konsolidering af den socialistiska arbetarörelsens krafter i Amerika pågår som bäst för närvarande och har pågått särskildt sedan juli månad i följ. Smärre fraktioner gå efterhand upp i den stora enighetsbyggnad, till hvilken grundstenen lades på en Chicagokonvention, där kamplinierna för Amerikas revolutionära klasskamp utstakades.

Förut har det, som bekant, rådt en sannskyldig babelförbistring inom de industriella och fackliga organisationerna. Amerika är ju känt för sina konsekventa arbetarförädlare. Där ha »fakirer» och »arbetarelöjtnanter» inom »pure and simple»-fackorganisationerna spelat en skamlig rol, sålt öfverenskommelser, som kryddkrämaren säljer salt sill, och tjänat skamligt grofva pänningar. De ha icke stått på klasskampens grundval, dessa organisationer, hvarti arbetareledare af gule Josefs cert förstått att tillvälla sig en sådan enorm makt, utan på det neutrala »sociala samförståndets» mark.

Men nu synes en ändring härutinnan vara under uppsegling. *Industrial Workers of the World* gör, med god framgång, stora ansträngningar för att aflifva dessa neutrala fackorganisationer och draga arbetarna till sina föreningar.

Mäst anmärkningsvärdt hos denna organisation äro de fullständigt nya kampliner den uppdragit på sin konvention i Chicago i juli 1905, och det nya förhållande hvarti den sätter den parlamentariska aktionen till arbetarörelsens slutliga mål, socialismens seger.

I inledningen till dess konstitution heter det bl. a.: »Mellan dessa två klasser måste en strid fotgrå, till dess alla arbetare komma tillsammans å det politiska, såväl som det industriella fältet, och, genom en arbetareklassens ekonomiska organisation, utan förbindelse med något politiskt parti, taga och förvalta det de med sitt arbete producera.»

I första ögonblicket ser det ut som en grof motsägelse, att först tala om politisk enighet, att »arbetarna måste komma samman å det politiska fältet», och i så i samma andedrag säga att arbetareklassen bör genom sin »ekonomiska organisation, utan förbindelse med något politiskt parti, taga och förvalta etc. Men när man ser närmare på dess argumentering finner man ställningen fullt konsekvent.

De betrakta arbetarnas industriella organisation som den ovedersägligen viktigaste, som den där skall bygga bryggan från kapitalism till socialism, som den där skall öfvertaga den samhällsliga produktionen, »taga och förvalta» produktionsmedel och produkter, och med ett ord, som den organisation på hvars grundvalar det nya samhällets struktur skall resa sig.

Den politiska organisationen betrakta de däremot mera som ett supplement, oundvikligt på grund af samhällsförhållandenas gestaltning, och därför lika nödvändig för den slutliga segern. Medan våra hemmasocialister, socialdemokratin i hela Europa, tillskrifva den politiska aktionen den största betydelsen för proletariatets och socialismens seger, som det medel hvarigenom arbetarna en gång skola sätta sig i besittning af den samlade, samhällsliga rikedom, och endast betrakta den fackliga rörelsen som ett mera supplerande led i arbetareklassens emancipationssträfvande, som ett medel att prätta upp lönerna och i det hela hålla sig på en draglig existensnivå, medan utvecklingen danar förhållandena sådana, att det socialistiska samhällsidealet succesivt växer fram genom oafbrutna politiska reformer, så ha de amerikanska socialisterna, genom erfarenhetens rön och genom en kamp in på lifvet med de fulländade kapitalistiska samhällsförhållanden, som den moderna trustokratien skapat, kommit till den rakt motsatta uppfattningen, att den politiska kampen blir den underordnade hjälparens, blir den underordnade läkarens biträdande roll vid den berömda professorn-kirurgens kräfvande operation.

Skillnaden i uppfattningen af parlamentarismens betydelse för slutmålets genomförande mellan våra socialdemokrater och det nya amerikanska enighetspartiets män, kan med få ord definieras sålunda: De förra

tillskrifva den parlamentariska aktionen en *konstruktiv*⁽¹⁾ betydelse, den senare betrakta den endast som ett *destruktivt*⁽²⁾ kampmedel. De förra tro sig på den politiska arenan kunna tillkämpa sig fullständig seger öfver kapitalismen, icke seende att de med sitt politiska artilleri icke nå till kapitalisternas utmärkta förskansningar på det ekonomiska fältet; de senare möta upp på den politiska tourneringsplatsen, därför att de anse sig tvungna att politiskt kasta kapitalismen ur sadeln, medan de samtidigt ha ställt upp en välorganiserad stormningshär, som står redo att rycka in på kapitalismens ekonomiska härskarplats och »taga och förvalta» produktionen.

Säkerligen kunna vi icke bättre gifva en framställning af dessa fullständigt nya teorier än genom att citera det amerikanska partiets præsens Daniel de Leon, en strängt ortodox marxist. Han säger:

»Det kapitalistiska samhället kräfvär en politisk stat: häraf följer att detta samhälles ekonomi af sig själf tager form af *politiska* grundsatser: *det socialistiska samhället däremot vet intet af en politisk stat*: den politiska staten hör då till det förflutna, försvunnen antingen till följd af att den icke kommit till användning eller ock genom amputation - hvilkendera beror på huru förhållandena diktera. Men dock är socialismen en följd af kapitalismen, ett från kapitalismen utveckladt högre samhällssystem. Och därför äro de metoder, som den socialistiska rörelsen, under sin marsch hän mot det socialistiska samhället använder, nödvändigtvis och tillfälligt dikterade af den kapitalistiska samhällsform hvarifrån socialismen utvecklas. Då sålunda den kapitalistiska ekonomin själf tager form af politik, kan socialistisk ekonomi inte helt undvika denna process. En part af socialistisk ekonomi, den bättre, den konstruktiva parten, tager formen af arbetarklassens industriella organisation: den antager själf den formering som uppdrager konturerna af det framtida samhällssystemet; en annan part af socialist-ekonomin tager emellertid själf form af politik: den tager själf samma form som betecknar de kapitalistiska metoderna. På denna arena korsar den socialistiska rörelsen svärd med den nu maktägande klassen - för att utdrifva den och förstöra dess röfvarnäste. Detta är det faktum som ligger på bottnen af den marxistiska grundsatsen, att arbetarrörelsen väsentligen är politisk.

Det är icke gifvet åt en politisk organisation, d. v. s. åt ett parti, att taga produktionsmaskineriet i besittning. Såväl skälet för tillvaron af ett politiskt parti som själfva dess struktur gör det odugligt för detta värf.

Tydligen är icke den *politiska* rörelsens, utan den *ekonomiska* rörelsens struktur lämpad för uppgiften att »taga och förvalta» administrationen af landets produktiva verksamhet - det enda som är värdt att taga i besittning.

Kapitalismens administrativa regering är staten; den institutionen är blott och bart politisk; den politiska makten, som Marx säger, är hufvudsakligen kapitalistklassens organiserade makt för att förtrycka, kafva och hålla i underdånighet arbetareklassen. Det borgerliga samhället inom hvilket den sociala revolutionen delvis måste taga kurs, dikterar upprättandet af en organisation med uppgift att göra kapitalistklassen stridig besittningen af dess politiska röfvarnäste. Detta ursprungliga skäl för sådan taktik dikterar också densammans slutliga mål - *att i grunden rasera det kapitalistiska tyranniets röfvarfästning*. Upplagsplatserna, fabrikerna, verkstäderna, i korthet sagt alla produktionens mekaniska etablissement, som nu äro i kapitalistklassens våld - de skola »tagas», icke i syfte att förstöras, utan i syfte att förbättra och utvidga allt det goda som finnes i dem och som nu kapitalismen förkrymper; i korthet sagdt, de skola tagas i besittning för att *bevaras* åt civilisationen. Det är raka motsatsen med den »politiska makten». Den skall eröfras i syfte att *förstöras*. Här af följer att den politiska arbetarrörelsens slutmål är *enbart destruktivt*. Antag att vid något val de klassmedvetna arbetarnes politiska armé skulle eröfra fältet; antag att detta skedde på ett så öfverväldigande sätt, att de kapitalistiska valförrättarne så totalt förlorade sin jämnvikt, att de inte,

⁽¹⁾ Uppbyggande.

⁽²⁾ Nedrifvande.

om de kunde, ville, eller om de ville, icke kunde frånräkna oss valsegern; antag att från presidentstolen ned till kongressen och alla de öfriga redutterna i den kapitalistiska politiska röfvarefästningen blefvo besatta af våra kandidater - hvad skulle de ha att uträtta? Hvad skulle där vara för dem att göra? Helt enkelt *att på stående fot upplösa sig för obestämd tid*. Deras arbete skulle bestå i afmönstring. För en politisk arbetarrörelse att, i händelse af triumf, en minut därefter förlänga sin tillvaro, vore liktydigt med usurpation af makten eller också signalen till en social katastrof. Det skulle vara signalen till en social katastrof ifall den politiska segern icke funne landets arbetareklass industrielt organiserad, d. v. s. i full besittning af produktions- och distributionsmedlen, följaktligen ur stånd att taga på sig ledningen af landets produktiva krafter. Om, å andra sidan den politiska segern finner arbetarklassen industrielt organiserad, och den ändå skulle fortsätta sin existens, vore detta ett försök att inkräkta på den amkt som dess blotta seger har tillkännagifvit att den öfverflyttas till den industriela organisationens centralorganisation.»

Dessa citat visa tydligt och klart den stora skillnaden mellan Amerikas socialistiska arbetarrörelse och våra gamla socialdemokraters ställning till den parlamentariska taktiken. Den inbjuder till åtskilliga reflektioner, men - utrymmet är knappt.

En annan sak i detta sammanhang vill jag emellertid icke underlåta att påpeka.

Som bekant hyste den moderna socialismens grundläggare, Marx och Engels, den uppfattningen, att socialismens seger måste blifva liktydigt med den politiska statens afskaffande. Af de citat vi här lämnat af Daniel de Leon framgår det med all önskvärd tydlighet, att den revolutionära socialistiska arbetarrörelsen i Amerika har absorberat denna uppfattning och alldeles icke tänker på något upprätthållande af någon polisstat, till skillnad från våra »moderna» socialdemokrater här hemma.

Så säger exempelvis hr Branting angående denna sak i en not till Engels »Socialismens utveckling från utopi till vetenskap», som blifvit öfverflyttad till svenskan och af hr B. försedd med hypermoderna tilläggsnoter:

»Det låter sig näppeligen förneka att marxismen här har en teoretisk beröringspunkt med den eljes af densamma så ifrigt bbekämpade anarkismen. Å andra sidan har den moderna socialismen föga eller intet kvar af denna teoretiska ovilja mot staten som sådan. I den mån ett organiseradt arbetareparti med den allmänna rösträttens tillhjälp rycker in i den moderna staten (och kommunen), afkläder denna sin mot folkets flertal förtryckande och trakasserande karaktär, medan dess förmåga att i stor skala lämna skydd och hjälp åt de socialt svagare träder i förgrunden».

Och vidare:

»Men denna utvecklingsgång; reformerande demokrati i arbetarklassens tjänst, kunde Marx och Engels kring 1850 lika litet ana sig till som de store utopisterna ett halft århundrade förut kunde föregripa den Marx-Engelska socialismen. För deras tid var tvärtom staten de besittande klassernas fästning till de arbetande massornas förtryck, och därför kräde de, utan att fråga efter hur folk förfasade sig, »statens» slopande och »samhällets» bringande till heder.»

Hr B. söker här göra troligt att om Marx-Engels kunnat förutse denna »reformerande demokrati i arbetarklassens tjänst» skulle de måhända icke kräft statens slopande. Men detta kunde de »kring 1850», säger hr B., icke ana.

Endast en liten fråga. Hvarför gripa denna siffra »kring 1850» om icke därför, att framställa denna Marx-Engelska statsfiendtlighet i en gammaldags belysning, söka göra det troligt, att deras ståndpunkt förskrifver sig från så långt tillbaka i tiden? Skulle manne icke Engels exempelvis till fjärde upplagan af ofvannämnda broschyr, då han gjorde tillägget om trustväsendet, också kunnat modifiera sin statsfiendtlighet, om hans uppfattning i

denna fråga ändrats? Säkerligen skulle han ha skyndat att så göra, om icke hans uppfattning varit densamma. Och detta tillägg till fjärde upplagan gjordes ju så sent som 1891, då en sådan historisk skarpblick, som Engels, säkerligen hade upptäckt denna af hr Branting så varmt framhålla nya fas i utvecklingen, denna »reformerande demokrati i arbetarklassens tjänst».

Men därför kan det ju vara af intresse att iakttaga verkningarna af denna demokratiska reformation i ett land som Amerika, isynnerhet som kapitalismen där nått sin högsta höjd och rösträtten där är allmän och ingenting hindrar underklassen att sätta sig i besittning af den politiska makten, ingenting - utom kapitalismen!

Om vi nu skulle uppställa ett befängdt antagande, nämligen att Engels 1891 icke kunde se denna nya fas, så kan man då vara lugnt öfvertygad, att dessa praktiska amerikanska marxister åtminstone nu kunna lukta den sköna reformdoften och också skulle anammat folkmaksstaten, om de icke, när de kramat Esaus ludna näfve märkt att rösten var Jakobs.

Vi kunna instämma med Daniel de Leon, att parlamentarismens slutmål bör vara att afmönstra staten.

P. s. Som af artikeln framgår har den revolutionära amerikanska arbetarrörelsen tagit sig form i två organisationer: den industriella eller fackliga, som är den här berörda »Industrial Workers of the World», samt den politiska »Socialist Labor Party», bägge fristående men innerligt förenade med hvarandra.

Det Anarkistiska Biblioteket

Albert Jensen
Parlamentarisk taktik och stat eller icke stat.
1906

Tidningen Brand #7 1906

sv.anarchistlibraries.net